

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-11\(30\)-122-134](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-11(30)-122-134)

Тетяна Дука

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманського державного педагогічного університету імені Павла
Тичини, м. Умань, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8186-3769>*

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКИ ЯК ЗАСОБУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено спробу узагальнення та аналізу наукового доробку вітчизняних та закордонних науковців з проблеми використання інноваційних технологій в сучасному освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Розкрито основні теоретичні положення проблеми, з'ясовано, що головна мета сучасної дошкільної освіти – це забезпечення гармонійного розвитку дітей дошкільного віку. Сучасні заклади дошкільної освіти дедалі частіше використовують новітні педагогічні розробки, методики та технології, щоб якомога продуктивніше допомогти дітям розвиватися, пізнавати навколишній світ, себе, людей, що їх оточують. Узагальнено, що впровадження інноваційних технологій в сучасний освітній процес сприяє якісному оновленню його змісту, сприяє активній пізнавальній, комунікативній, продуктивній діяльності дітей та розвитку творчого мислення. Визначено, що серед завдань дошкільної освіти одним із ключових є розвиток мови та мовлення. З'ясовано, що твори художньої літератури є важливим засобом формування художньо-мовленнєвої компетентності та гармонійного розвитку особистості дитини в цілому. Встановлено, що використання художньої літератури як засобу інноваційних технологій є ефективним інструментарієм організації сучасного освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Зокрема, обґрунтовано, що поетико-прозаїчна природа художніх творів відкриває широкі можливості для педагогів-практиків та батьків, які під час співпраці з дітьми можуть оперувати їхніми здібностями активних слухачів, враховуючи соціально-педагогічний ефект казки та інших художніх творів. Узагальнено, що виховання через художню літературу призводить до значних змін емоцій, почуттів дитини, що сприяє виникненню в дитини живого відгуку на різні події життя, перебудовує її суб'єктивний світ, розвиває емоційний інтелект як запоруку емоційного здоров'я.

Ключові слова: художньо-мовленнєва компетентність, діти дошкільного та молодшого шкільного віку, художня література, казка, інноваційні педагогічні технології.

Tetiana Duka

*Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor,
Senior Lecturer at the Department of Psychology and
Pedagogy of Child Development,
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8186-3769>*

THE USE OF A FAIRY TALE AS A TOOL OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN A MODERN PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The article attempts to generalize and analyze the scientific work of domestic and foreign scientists on the problem of using innovative technologies in the modern educational process of a preschool education institution. The main theoretical positions of the problem are disclosed, it is clarified that the main goal of modern preschool education is to ensure the harmonious development of preschool children. Modern preschool education institutions increasingly use the latest pedagogical developments, methods and technologies in order to help children develop as productively as possible, get to know the world around them, themselves, the people around them. It is summarized that the introduction of innovative technologies into the modern educational process contributes to the qualitative renewal of its content, contributes to the active cognitive, communicative, productive activity of children and the development of creative thinking. It was determined that among the tasks of preschool education, one of the key ones is the development of language and speech. It was found that works of fiction are an important means of forming artistic and speech competence and harmonious development of the child's personality as a whole. It has been established that the use of fiction as a means of innovative technologies is an effective tool for organizing the modern educational process in a preschool education institution.

In particular, it is substantiated that the poetic and prosaic nature of the works of art opens up wide opportunities for practicing teachers and parents who, when working with children, can use their abilities as active listeners, taking into account the socio-pedagogical effect of fairy tales and other works of art. It is summarized that education through fiction leads to significant changes in a child's emotions and feelings, which contributes to the emergence of a child's lively response to various life events, rebuilds his subjective world, develops emotional intelligence as a guarantee of emotional health.

Keywords: artistic and speech competence, children of preschool and primary school age, fiction, fairy tale, innovative pedagogical technologies.

Постановка проблеми. В усі часи існування людства гостро стояло питання розвитку та поліпшення якості освіти. Чимало філософів, педагогів шукали можливість створення такої моделі освітнього закладу, який би надав високу якість освіти.

У наш стрімкий розвиток суспільства, всіх сфер діяльності людини не залишають осторонь і освітній простір. Розвиток та реформування всіх ланок освіти стає невід'ємною частиною загального розвитку суспільства. Пошук ефективних моделей сучасних закладів дошкільної освіти є пріоритетним напрямом пошукової роботи дослідників [5, с. 9].

Вагомим складником державної освітянської політики в Україні є модернізація системи дошкільної освіти з урахуванням принципів демократизації, гуманізації, індивідуалізації освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє засвідчити, що проблема впровадження інновацій висвітлена у працях багатьох науковців, зокрема, теоретичне обґрунтування та практичне втілення використання технологій в закладах освіти висвітлено у наукових працях В. Березюка, К. Бондаревої, У. Басюк, А. Гончаренка, І. Дичківської, Н. Дятленко, М. Єфименка, Л. Калуської, О. Коваленко, Л. Козак, К. Крутій, Л. Меленець, М. Отрощенко, В. Паламарчука, Т. Поніманської, Т. Пономаренко, О. Рудіка, Г. Смольникової, О. Таран та ін.

Мета статті - здійснити теоретичний аналіз наукового доробку вітчизняних та закордонних науковців з проблеми використання інноваційних технологій в сучасному освітньому процесі закладу дошкільної освіти, схарактеризувати вплив казки як засобу інноваційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Одним із завдань забезпечення оновлення змісту та якості дошкільної освіти є переведення системи дошкільної освіти у режим інноваційного розвитку, трансформування наукових ідей, сучасних інноваційних технологій у практику, забезпечення інноваційної діяльності закладів дошкільної освіти.

У багатьох словниках поняття «інновація» потрактовано як «новина, нововведення». Інновація в освіті, – це цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікацій мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Це нові форми організації праці та управління, нові види технологій, що охоплюють не лише окремі установи та організації, а й інші сфери. Інноваційна діяльність в Україні передбачена Законом України про інноваційну діяльність [6, с. 5].

Інноваційна освітня діяльність закладів дошкільної освіти – це діяльність, завдяки якій відбувається розвиток освітнього процесу. Колектив, що реалізує інноваційну освітню діяльність, створює нове уявлення про освітні цілі і завдання та шляхи їх вирішення.

Під інноваційною педагогічною технологією розуміємо цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів [5, с. 305].

Останнім часом педагогічні технології розуміють як «нові наукові підходи до аналізу та організації навчального процесу». Таким чином, педагогічна технологія включає в себе дві групи питань, перша з яких пов'язана з застосуванням технічних засобів у освітньому процесі, друга – з його організацією [9, с. 13].

Отже, на нашу думку, інноваційні педагогічні технології навчання – це система науково обґрунтованих дій і взаємодій елементів освітнього процесу, здійснення яких гарантує досягнення поставлених цілей навчання [10, с. 42].

Причинами нововведень, тобто інновацій, у дошкільній ланці освіти є необхідність вести активний пошук шляхів розв'язання проблем, наявних у дошкільній освіті; бажання не зупинятися на досягнутому; прагнення педагогічних колективів підвищити якість освітніх послуг, урізноманітнити їх, задовольняючи зростаючі запити окремих груп батьків; конкуренція між дошкільними закладами тощо.

Актуальність інновації полягає в тому, що передбачуване нововведення має максимально відповідати потребам закладу дошкільної освіти, політиці держави у справі виховання та розвитку дошкільників [6, с. 8].

Упровадження інноваційних технологій в освітній процес сприяє якісному оновленню змісту освітнього процесу в закладу дошкільної освіти, стає основою реалізації особистісно-зорієнтованої моделі, сприяє активній пізнавальній, комунікативній, продуктивній діяльності дітей, розвитку творчого мислення [5, с. 5].

Застосування інновацій допомагає вирішувати такі питання:

- забезпечення навчальних видів діяльності, що відповідають рівню розвитку кожної дитини здійснення системного підходу в ознайомленні дітей з людиною і зі світом, формування системного мислення;
- вивчення та пізнання свого «Я»;
- розвиток навичок самостійного критичного мислення, культури та уяви;
- виховання інтересу до особистих відкриттів через дослідницьку діяльність;
- виховання у дітей рис, необхідних для життя у сучасному світі [4].

Найяскравішими прикладами впровадження інновацій у практику роботи закладів дошкільної освіти є використання загальновідомих методик і технологій, передового досвіду Марії Монтесорі, Рудольфа Штейнера (Вальдорфська педагогіка), Генріха Альтшуллера, Софії Русової, Василя Сухомлинського.

Нині в освітньому процесі закладу дошкільної освіти впроваджуються сучасні інноваційні освітні технології: теорія розв'язання винахідницьких

завдань (ТРВЗ), інформаційні технології, система фізичного виховання Миколи Єфименка, система музичного виховання Карла Орфа, використання схем-моделей у лексико-граматичній роботі з дітьми дошкільного віку (О. Білан, К. Крутій), здоров'язбережувальні технології навчання та ін.

Введення інновацій у практику закладу дошкільної освіти доволі складний процес. Кожен етап інноваційної діяльності вимагає від вихователів та керівника закладу професійної компетентності, високий професіоналізм та творчий підхід до розв'язання окресленої проблеми [5, с. 13].

Отже, можна стверджувати, що проблема впровадження інновацій у дошкільну освіту є справді необхідною. Використання сучасних інновацій дасть змогу уникати зайвих труднощів при засвоєнні дітьми знань, визначених державними стандартами дошкільної освіти, цікаво і змістовно вибудувувати навчально-виховну взаємодію з дітьми з боку дорослих, плекати розум, душу й тіло дитини [6, с. 5].

Слід зазначити, що найважливішими джерелами розвитку дитячого мовлення та одним із засобів інноваційних технологій є художня література, усна народна творчість, величезна сила впливу яких традиційно використовувалася у вітчизняній та зарубіжній педагогіці як могутній чинник виховання та освіти зростаючого покоління. Виховна і художня цінність цього виду мистецтва обумовлена специфікою засобів втілення в ньому художнього образу, насамперед, мовних засобів виразності, адже мова художнього твору є найкращою, найвищою формою літературної мови, яку діти прагнуть наслідувати.

Життєдайним джерелом розвитку художньої літератури є усна народна творчість. Класичний зразок фольклору це казка – стародавній жанр усної народної творчості.

В казці закладено величезний естетичний потенціал, який проявляється в яскравому, романтичному зображенні казкового світу, в ідеалізації позитивних героїв, повчальності. Колоритна, яскрава мова казок захоплює, викликає в уяві чудові образи, пробуджує фантазію.

Особливості використання казок в освітньому процесі у ЗДО вивчалися багатьма дослідниками, серед них можна назвати: А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик, Т. Піроженко та ін. Процес сприйняття казки досліджувався в різних напрямках: вивчалася розуміння казки дітьми раннього віку, аналізувалася роль ілюстрацій в сприйнятті літературного тексту, виявлялося вміння розуміти сюжетну лінію і взаємини персонажів, а також вміння співпереживати героям творів (А. Богуш, Н. Гавриш) та ін.

За дослідженнями психологів, у старшому дошкільному віці стрімко збільшується запас слів, відбувається швидкий розвиток лексичної мови дітей. Звичайно, лексикон, який розуміється як запас слів рідної мови, широко варіює навіть у дітей одного віку. У середньому загальний обсяг словникового

запасу, що включає активний словник (сукупність слів, якими користується дитина при побудові висловлювань) та пасивний словник (слова, які людина розуміє, але не використовує у своїй промові), досягає, на думку різних фахівців, три – три з половиною тисячі слів [8].

Як зазначає А. Богуш, казка – це писемно-літературний, розповідний твір про події, які вигадані, вигаданих осіб, де мають місце фантастичні сили [3]. У казці сконцентровані всі сукупні виразні засоби української мови. Саме у зв'язку з цим, вона несе в собі величезну цінність для мовленнєвого розвитку дитини. В. Сухомлинський назвав казку чудодійним методом розвитку мови, завдяки якому дитина пізнає світ не тільки розумом, а й серцем, адже через казкові образи в свідомість дітей входить слово з його найтоншими відтінками [12].

С. Русова зазначала, що у казці дитина може побачити чітку межу між добром і злом, любов'ю і ненавистю тощо [11, с. 119].

Слід зазначити, що багато сучасних педагогів звертається до технології роботи з казкою (творчі методи роботи з казкою Л.Б.Фесюкової).

Для цього існує низка причин, одна з яких – це те, що в досвіді творчих вихователів з'явилися цікаві знахідки, які оптимізують процес художньо-мовленнєвої діяльності.

Для того, щоб допомогти дітям побачити казку у новому ракурсі, дати поштовх для розкриття творчих здібностей, уяви, фантазії доцільним є застосування творчих методик роботи з казкою.

Творчі методи роботи з казкою дозволяють більш широко та різнопланово використовувати улюблені дітьми тексти казок.

Методи роботи з казкою: знайомі герої в нових обставинах; колаж з казок; казка від лічилки; рятувальні ситуації в казках;- казки про фантастичні країни;- від точок та казок та ін.

Слід відмітити, що досить цікавою та доступною є універсальна схема роботи з казкою:

- Назва казки
- Моральний урок
- Виховання добрих почуттів
- Мовленнєва зарядка
- Розвиток мислення та уяви
- Казка і математика
- Казка і екологія
- Казка розвиває руки

Методика розрахована на старший дошкільний вік. Тому доцільно адаптувати її для застосування у роботі з дітьми молодшого дошкільного віку. Так у «мовленнєвій зарядці» не завжди можливо підібрати прислів'я, зрозуміле за змістом малюкам, тому можна пропонувати дітям звуконаслідування, чистомовки, потішки, забавлянки. В пунктах «Казка і математика», «Казка і

екологія» слід активізувати перший життєвий досвід малят, підвести до нових маленьких відкриттів. Щоб підвести дітей до творчої роботи з казкою (заміна одного казкового героя іншим, придумування іншого кінця чи варіанта казки) доцільним є такий метод, як розігрування казки за допомогою заміників.

Використовувати даний метод слід у послідовності:

1. Ознайомлення з казкою та заміниками.

2. Дорослий читає казку, а дитина розіграє її: «Ось до рукавички підходить Лисичка (оранжевий кружечок), запитує: «Хто, хто в рукавичці живе?» Їй відповідають мишка, жабка, зайчик (дитина щоразу піднімає відповідний кружечок).

3. «Загадування» уривків із казки. Дорослий за допомогою заміників розіграє якусь сценку із казки, а дитина повинна відгадати її і розповісти.

4. Показ дитиною уривка з казки з одночасним розповіданням його.

5. Допридумування нових варіантів чи епізодів казки за допомогою введення нових заміників.

Для розвитку уяви дітей, уміння використовувати свій, поки що невеликий життєвий досвід, корисним є застосування ігор з пальчиками, психогімнастики, інсценування та драматизація, вправи з емпатії. Допомагають у цьому такі спеціально розроблені ігри: «Який? Яка? Яке?», «Що буває?...» (солодким, гострим, дерев'яним, м'яким, гірким, мокрим і т.д.), «Порівняння», «Що спочатку, що потім?», «Коли це буває?», «Порівняй за величиною?», «Впізнай казкового героя», «Склади казку», «Хто сховався в рукавичці?» [7].

Педагогу необхідно схвалювати будь-які творчі спроби дітей, намагаючись не допустити негативної оцінки з боку дітей чи дорослих.

У будь-якому віці можна знайти відповідь на запитання, що хвилює в цей час; поглянути на казку з іншого боку, розглянути її під іншим кутом зору.

До прикладу розглянемо роботу над казкою «Колобок».

Окрім розігрування її сюжету з предметами заміниками можна паралельно знайомити дітей з казкою «Коржик» в обробці Олени Пчілки. Вже саме те, що лисиця не з'їла коржика, для дитини приголомшлива новина.

Для дітей середнього дошкільного віку можна запропонувати замінити у гри-драматизації Колобка на капустину, разом з дітьми придумати пісеньку:

Капустина я зелена,

Сто одєжин маю.

Від усіх, кого зустріну,

Швидко я тікаю.

Першого разу діти можуть діяти за шаблоном, в точності повторюючи сюжет казки «Колобок». Педагог пропонує дітям поміркувати, чи смакуватиме капуста лисичці, хто із тварин найнебезпечніший для капусти, діти лисичку та зайчика можуть поміняти місцями (чергою зустрічі), а згодом ввести нового персонажа – Козу.

У старшій групі педагогу доцільно звернути увагу дітей, що так безтурботно котиться міг Колобок тільки за сухої сонячної погоди, а що було б, якщо пішов дощ?

Спонукаючи дітей до творчого пошуку, можна змінити кінцівку казки: «Колобок став розумним, не сів Лисичці на язичок, а втік, покотився далі.

Куди він покотився? Що з ним трапилося далі? Може він опинився у іншій казці або на іншій планеті?» та ін. [7].

Рідко яка дитина без попередньої підготовки зможе придумати щось цікаве. Але перш, ніж дати дітям саме таке творче завдання, вихователю слід пограти з ними в розвиваючі ігри: «Плутанина», «Фантазери».

Так, під час гри «Плутанина» діти вчаться одному з прийомів створення фантастичних образів – це склеювання об'єктів: «Що «вийде, якщо прикласти верх зображення Лісовика, а низ – Баби Яги?».

Спонукаючи до творчості, можна запропонувати придумати цьому фантастичному герою характер: «Що любить робити? Що в ньому є гарного чи поганого? Що б він нам розповів? Що б ти сказав на його місці?» та ін.

У молодшій та середній групах з цією ж метою доцільно використати настільну гру «Казковий зоопарк», де з розрізаних навпіл картинок можна скласти зображення як реальних тварин, так і фантастичних. Наприклад, взяти верхню частину зображення свині, а низ – жаби: «Як назвати таку тварину? (Жабкопорося, жабкосвинка, хрюшкожаб). Де вона живе? Що їсть? Що вміє робити? З ким дружить?» та ін. [7].

У грі «Фантазери» діти вчаться придумувати казку про персонажів казок, здавалося б, не поєднаних один з одним, що сприяє розвитку цікавості та гнучкості думки та вмінню приймати нестандартні рішення.

Під час проведення гри «Продовжимо казку» вихователь пропонує дітям домислити долю казкового героя, змінивши його характер: «Давайте пофантазуємо та уявимо, що, наприклад, відбулося б у казці «Вовк і семеро козенят», якщо б вовк не з'їв їх і став добрим?» Такі запитання можна ставити до будь-якої казки.

Досить цікавою є вправа «Казка по колу», під час якої діти стають в коло і складають казку по колу, додаючи кожен по одному-два речення.

В ході виконання вправи «Звірі в чарівних казках», діти по черзі зображають тварин зі знайомих казок, інші – повинні відгадати і назвати, з якої вони казки. Якщо виникають складнощі, додаються підказки.

Під час проведення вправи «Зобрази героя казки іншим» перед дітьми ставиться завдання: уявити і зобразити певного героя казки змінивши його характер, розміри, вік, колір, стать, тощо.

Варто зазначити, що у старшій групі вихователю можна використати такий метод роботи над казкою, як складання казок за схемами, а згодом запис дітьми казок за допомогою піктограм. Спочатку вихователь пояснює дітям, що

будь-який предмет, подію можна зобразити схематично, що люди часто користуються знаками-символами, наприклад, дорожні знаки, умовні зображення на мапах – географічних картах.

Педагог пропонує схематично зобразити дерево, дощ, дівчинку та інше, знайомить із своїми варіантами схематичних зображень. За схемами пропонує відгадати і розповісти казку. Наприклад, «Курочка Ряба», «Ріпка». Після того, як діти освоюють розповідання казок за схемами, схему знайомої казки можна дещо змінити: переставити символи, внести новий символ (а значить і новий персонаж казки); уявити як змінилися події в казці, наділити нового персонажа казки певними рисами.

Використовуються і такі завдання, як написання листа своєму улюбленому герою за допомогою піктограм, висловлення в ньому своїх побажань; записати знайому казку за допомогою символів або придумати свою казку і записати її схематично [7].

Досить цікавою в роботі з художніми творами є технологія «Художнє слово і дитяче мовлення» (Н.В.Гавриш).

Повною мірою особливості українського фольклору виявляються і в малих фольклорних жанрах – прислів'ях, приказках, загадках, гуморесках. Прості, невеличкі за обсягом, вони дивують оригінальною будовою, широким використанням виразних мовних засобів. Усе в них виважене, доцільно, кожне слово на своєму місці. Наприклад, загадка – поетична формула, яку характеризують високий ступінь метафоричності, ритмічна домірність, одухотворення, уособлення неживого світу. Все це надає загадці особливої поетичності [1].

До малих фольклорних жанрів, окрім вищезгаданих, належать байки, колісанки, забавлянки, жарти, ігри з текстами, скоромовки тощо. Їх художня форма поєднується з глибокою узагальнюючою думкою. Це дозволяє використовувати фольклорні жанри як важливий засіб виховання мовленнєвої культури дітей [3].

Літературний або фольклорний твір подається дитині в єдності змісту та художньої форми. Але сприйняття його буде повноцінним тільки за умови, якщо дитина до цього підготовлена. А для цього необхідно звернути увагу дітей не тільки на зміст, а й на виразність мовних засобів казки, оповідання, вірша та інших творів художньої літератури, тобто залучити дитину до художньо-мовленнєвої діяльності.

Аналізуючи літературний твір у єдності його змісту та художньої форми, а також активно засвоюючи засоби художньої виразності, діти навчаються передавати в образному слові певний зміст, самостійно складати невеличкі твори.

Серед занять даної технології досить цікавими є «Слухаємо казку». Такий вид занять можна проводити з усією групою або підгрупою дітей, які мають бажання послухати казку.

Заняття складається з двох частин. Перша – організація умов для сприймання дітьми казкового твору, друга – бесіда та розповідь за казкою. Чим молодші діти, тим більш діяльним, наочним має бути сприйняття казки. Поступово ми привчаємо дітей сприймати казку на слух, але і в старших групах успіх заняття залежить від яскравої захоплюючої атмосфери.

Так, у молодшій групі розповідь казки випереджається ігровою ситуацією, демонстрацією іграшок, речей, пов'язаних з казкою або просто зацікавленням, заохоченням: «Зараз я розповім вам дуже цікаву історію про... Хочете послухати?» [2].

У старших групах перед розповіддю або читанням казки вихователь спрямовує зусилля на систематизацію літературних знань дітей. Це може бути коротенька літературна вікторина чи вступна бесіда.

Важливе місце на занятті відводиться роботі над мовленням. Збагачення словника відбувається через ізолювання, виключення з тексту, пояснення малознайомих складних для усвідомлення слів і словосполучень за допомогою прийому синонімічної заміни, лексичних вправ у процесі роботи над текстом.

Розвиток зв'язності висловлювань відбувається завдяки використанню спеціальних запитань, які вихователь починає спонуканням «Розкажи, чому...», «Поясни, як сталося, що...». Щоб відповісти на запитання, дитина мусить відтворити послідовно цілий епізод казки, інколи за допомогою вихователя. Наприклад: «Розкажіть, як ведмежатка ділили сир». Вихователь допомагає побудувати послідовну відповідь: «Спочатку вони... що?... А потім?... Ось так і...» У ході обговорення казки зі старшими дошкільниками вихователь ставить запитання аналітичного характеру, наприклад: «Поясніть, як ви зрозуміли, що лисиця хитра та лукава». Відповідь також потребує виразного розгорнутого висловлювання з використанням переконливих аргументів [2].

Є доцільним використання на занятті прислів'їв, приказок, фразеологізмів, щоб, з одного боку, допомогти дітям глибше усвідомити ідею казки, а з іншого, показати, як найбільш вдало, точно і коротко можна висловити головну думку твору, які влучні, образні народні вислови.

Під час слухання казки вихователь поступово формує початкові літературознавчі уявлення дітей: про жанрові особливості казки (неймовірні чарівні події, магічні речі, чарівники, персоніфікований тваринний і рослинний світ, специфічні казкові висловлювання). Звертаючи увагу дітей на особливості побудови і літературної форми казки, вихователь пов'язує ці знання із самостійною творчою діяльністю: «Ось і ви, коли складатимете свою казку, теж придумайте казковий зачин, кінцівку, свої чарівні пригоди, щоб казка вийшла цікавою».

Глибше зрозуміти, краще запам'ятати казку допомагає використання методу моделювання, різні види якого підходять для дітей будь-якого віку,

модель кольорова, модель за розміром, за формою, зображувальна модель. Моделювання казки часто переростає в дуже цікаву гру, в якій прожиття казкових дій відбувається у внутрішньому плані.

Почуття, переживання, викликані казковими образами, діти висловлюють, проявляють у творчій грі, театралізаціях, малюванні за мотивами казкового сюжету або в інших видах продуктивної діяльності.

На заняттях серії «Чарівна музика слова», одним із обов'язкових видів літературних занять вважається заучування віршів напам'ять. Але дослідження психологів переконливо довели, що заучування напам'ять – глибоко індивідуальний, пов'язаний з особливостями пам'яті, емоційної сфери кожної дитини процес, який не можна підганяти під колективну організацію занять. Наполягати на цьому – чинити тиск на дитячу природу. Тому сучасний підхід до цього питання – тільки індивідуальний характер заучування віршів – здається нам більш гуманним і доцільним[7].

Мета цих занять – виховувати художньо-естетичне сприйняття образної сутності, мелодійності, ритму, краси поетичного слова, відчуття виразності мовних засобів, що надають особливої яскравої наочності картинам.

Особливу увагу вихователь має приділяти ліричній атмосфері заняття.

Такі заняття поєднують музику, живопис, літературу. Центральною ланкою цього поєднання є мистецтво слова. Тому бажано, щоб поетичні образи віршованого тексту знайшли своєрідне відображення в репродукціях картин, слуханні музичних творів, дитячих малюнках.

Виконання творчих завдань ліричного напрямку, розігрування психологічних емоційно яскравих етюдів, добір ілюстрацій, малювання за темою, творча розповідь – все це допоможе дітям глибше відчувати ідею і характер вірша, забезпечить особливе емоційне піднесення, приверне увагу дітей до високої поезії.

Висновок. Отже, казка є не тільки джерелом мудрості, а й ефективним засобом інноваційних технологій в сучасному закладі дошкільної освіти, сприяє формуванню ключових компетентностей дитини, даючи величезний обсяг пізнавальної інформації.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Стандарт дошкільної освіти) (нова редакція): Науковий керівник: Т.О. Піроженко проф., доктор психологічних наук. член-кореспондент НАПН України; Авт. кол-в: Бйасер О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О.Д., Шевчук А. С. Київ, 2021. 37 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (Дата звернення 05.11.2023).

2. Березіна О. М., Павловська Т.О. Мовні ігри та забави: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мальва – ОСО, 2010. 107 с.

3. Богуш А.М., Руденко Ю.А. Збагачення словника дошкільників експресивною лексикою народних казок. Одеса : Поліграф, 2005. 254 с.
4. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огневюк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертутіна (та ін.); наук. ред. Г.В.Беленька; Київ, ун-т ім. Б.Грінченка. К. : Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2020.440 с.
5. Зайцева Т.Ю. Діяльність дошкільного навчального закладу в режимі інноваційного розвитку: посібник на допомогу працівникам дошкільних навчальних закладів. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 328 с.
6. Інновації в дошкільлі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам / Авт.-упор.: Л.В. Калуська, М.В. Отрощенко. Мандрівець, 2010. 376 с.
7. Інноваційні технології у мовленнєвому розвитку дошкільнят. URL: http://radyvyliv-dnz1.edukit.rv.ua/metodichna_robota/innovacijni_tehnologii_u_movlennyevomu_rozvitku_doshkilnyat/ (Дата звернення 15.11.2023).
8. Косенко М. Мовленнєве спілкування. *Дошкільне виховання*. 2003. №8. С. 14-15.
9. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О.М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2002. 255 с.
10. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів. Навч. посібник. Харків: Колегіум, 2008. 344 с.
11. Русова С.Ф. Дошкільне виховання. Катеринослав, 1998. 198 с.
12. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / Вибр. Твори: У 5 т. Київ: Радянська школа, 1977. Т. 3. С.176–185.

References:

1. Berezina, O. M., Pavlovska, T.O. (2010). *Movni ihry ta zabavy* [Language games and fun]: navchalnometodychnyi posibnyk. Ternopil: Malva – OSO. pp. 107. [in Ukrainian].
2. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Standart doshkilnoi osvity) (nova redaktsiia) (2021)* [Basic component of preschool education (Standard of preschool education) (new edition)]: Naukovyi kerivnyk: T.O. Pirozhenko prof., doktor psykholohichnykh nauk. chlen-korespondent NAPN Ukrainy; Avt. kol-v: Biaiер O.M., Bezsonova O.K., Brezhnieva O.H., Havrysh N.V., Zahorodnia L.P., Kosenchuk O. H., Kornieieva O.L., Lysenko H. M., Levinets N. V., Mashovets M.A., Mordous I.O., Nerianova S. I., Pirozhenko T. O., Polovina O. A., Reipolska O.D., Shevchuk A. S. Kyiv,. 37 p. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
3. Bohush, A.M., Rudenko, Yu.A. (2005). *Zbahachennia slovnyka doshkilnykiv ekspresyvnoiu leksykoiu narodnykh kazok* [Enriching the vocabulary of preschoolers with expressive vocabulary of folk tales]. Odessa : Polihraf, 254 p. [in Ukrainian].
4. *Dytyna: Osvitnia prohrama dlia ditei vid dvokh do semy rokiv* [Child: Educational program for children from two to seven years old] (2020) / nauk. ker. proiektu V.O. Ohneviuk; avt. kol.: H.V. Bielienka, O.L.Bohinich, V.M.Vertutina (ta in.); nauk. red. H.V.Bielienka; Kyiv, un-t im. B.Hrinchenka. K. : Kyiv, un-t im. B.Hrinchenka. 440 p. [in Ukrainian].
5. Zaitseva, T.Iu. (2014). *Diiialnist doshkilnoho navchalnoho zakladu v rezhymi innovatsiinoho rozvytku* [Activities of a preschool educational institution in the mode of innovative development]: posibnyk na dopomohu pratsivnykam doshkilnykh navchalnykh zakladiv. Ternopil: Mandrivets, 2014. pp. 328. [in Ukrainian].
6. *Innovatsii v doshkilli*. (2010). *Prohramy, tekhnolohii, proekty, idei, dosvid* [Innovations in preschool. Programs, technologies, projects, ideas, experience]: Posibnyk na dopomohu doshkilnym pratsivnykam / Avt.-upor.: L.V. Kaluska, M.V. Otroshchenko. Mandrivets. pp.376. [in Ukrainian].

7. Innovatsiini tekhnolohii u movlennievomu rozvytku doshkilniat [Innovative technologies in speech development of preschoolers]. URL: http://radyvyliv-dnz1.edukit.rv.ua/metodichna_robota/innovacijni_tehnologii_u_movlenniyevomu_rozvitku_doshkiljnyat/. [in Ukrainian].

8. Kosenko, M. (2003). Movlennieve spilkuvannia [Speech communication]. *Doshkilne vykhovannia*. № 8. pp. 14-15. [in Ukrainian].

9. Osvitni tekhnolohii (2002). [Educational technologies]: Navch.-metod. posib. / Za zah. red. O.M. Piekhoty. Kyiv: A.S.K. pp. 255. [in Ukrainian].

10. Prokopenko, I.F., Yevdokymov, V.I. (2008). Suchasni pedahohichni tekhnolohii v pidhotovtsi vchyteliv. Navch. posibnyk. Kharkiv: Kolehium, 2008. pp. 344. [in Ukrainian].

11. Rusova, S.F. (1998). Doshkilne vykhovannia [Preschool education]. Katerynoslav, 198 p. [in Ukrainian].

12. Sukhomlynskyi, V.O. (1977). Sertse viddaiu ditiam [I give my heart to children] / Vybr. Tvory : U 5 t. Kyiv: Radianska shkola, T. 3. pp.176–185. [in Ukrainian].